

Predmet: *Výtvarná výchova*

Ročník: piaty

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu:

Výtvarná výchova nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a seba vyjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VYV sa musí podieľať na tejto transformácii. Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko seba vyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaradované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VYV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

- 1. činnosti žiakov**, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;
- 2. témy/námety/obsahy** zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter;

VYV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty:

- a) koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...),
- b) kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarity...),
- c) kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitosť, drsnosť, jemnosť ...),
- d) kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta),
- e) kategórie efektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Témy ponímame z hľadiska:

- a) osobnosti a veku žiaka,
- b) edukačných cieľov,
- c) kultúrno-spoločenskej reality.

Žiak spracováva (mentálne i formálne) symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta. Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém, VYV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia. To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým dopĺňa predmety v ktorých prevažuje cieľ kognitívny.

- 3. v reflexii diel** výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa;

V nižšom sekundárnom vzdelávaní sa zvyšuje dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel vizuálnej kultúry – jednak kľúčových diel reprezentujúcich historické epochy a kultúry, jednak diel reprezentujúcich súčasné tendencie.

2. Ciele vyučovacieho predmetu:

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomelosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.

Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Ďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VYV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradíciám, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať čítanie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VYV podporujú medzi predmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, efektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému

vyjadrovaníu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

Kľúčové kompetencie

Žiak má po absolvovaní **nižšieho sekundárneho vzdelania** tieto vedomosti, zručnosti a postoje: **vedomosti** – vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy);

Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:

zručnosti a spôsobilosti – formálne zručnosti *Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).*

Žiak dokáže: – zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),

- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia
- záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika), – hrať sa s jednoduchými ani mačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu, – vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a soľptúry, – vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať
- prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia, – vo svojom vyjadrovacom procese

spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,

- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.
- **technické zručnosti**
- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez, linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobrazíť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr

- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, s čítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
 - otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
 - otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
 - v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
 - náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
 - Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drievko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
 - kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
 - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
 - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkladanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
 - zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
 - balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,

- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,

- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém
inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku)
vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt
- jeho poznávanie a pretváranie. – vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí ktorých obdivuje
(považuje za svoj vzor) a porovnať ich so svojím štýlom,
- hľadať vlastné cesty sebaujadrnenia; budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu),
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúladiť ich s ponímaním iných
žiakov.

Pedagogické stratégie:

Metódy práce:

-motivačné(motivačné rozprávanie, rozhovor, demonštrácia); expozičné (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda , pozorovanie, praktické aktivity , práca s knihou a textom; aktivizujúce (diskusia, situačná metóda) ; brainstorming, heuristický rozhovor.

Formy práce:

individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov, práca vo dvojiciach, demonštrácia a pozorovanie, kooperatívne vyučovanie.

3.Učebné zdroje:

Dejiny umenia, edukačné DVD, CD, časopisy, internet

4.Kritéria a stratégie hodnotenia:

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Ťažiskovou formou hodnotenia je **osobný rozhovor so žiakom**, v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú **spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti** (viď kritériá hodnotenia). Vo **vzájomnej komunikácii** má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup.

Učiteľ berie ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, sebaпроекciou, záujmami a intímnym svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablonovitých kritérií. Uprednostňuje osobný, diferencovaný prístup. Výsledok výtvarných činností / artefakt/ nie je jediným predmetom hodnotenia.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- **prístup** k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - **otvorenosť** voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - **cieľavedomosť** riešení, - **záujem** o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - **schopnosť** spolupracovať, - **schopnosť** zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- **technické zručnosti** (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - **formálne zručnosti** (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **vnímania a prežívania**, - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **predstavivosti a fantázie**, - **mentálne spôsobilosti** na úrovni **myslenia** (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- **znalosti** oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - **pochopenie** výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - **znalosť** materiálov, techník, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenia

stupeň hodnotenia	opis kritérií
výborný	Žiak spĺňa kritériá (a – d) na vynikajúcej úrovni: ● žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu, ● žiak dokáže vyjadriť veku primerané postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti vizuálnej kultúry, ● žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni, ● žiak preukazuje veku primerané mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania vlastných koncepcií, ● žiak dokáže veku primerane pomenúvať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky, ● žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a druhoch vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách), ● žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných, ● žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.
chválitebný	Žiak v podstate spĺňa kritériá 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
dobrý	Žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.

dostatočný	Žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.
nedostatočný	Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces.

7. Obsah predmetu 5. ročníka:

Časový rozsah výučby: 2 hodiny týždenne – 66 hodín ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy	Časová dotácia
1. Základné prvky výtvarného vyjadrovania - výtvarný jazyk	negatív a pozitív / v plošnom vyjadrení - námet: figúra, predmet (výrazný obrysový tvar); technika: kresba, strihanie, maľba cez šablónu; alt. linorez	variant 1: figurálna kompozícia v členitom prostredí rozkreslená na puzzle (pole zodpovedá obrysu tvaru); kontrastné vyfarbenie rozlišujúce pozadie a figúry; vystrihnutie a skladanie variant 2: šablóna – negatív - pozitív: kresba tvaru podľa	Matematika	4 h

		skutočnosti (dôraz na obrys); vyrezanie tvaru – vznik negatívneho tvaru (pozadie); žiaci v kompozícii využívajú obidve časti šablóny – radia, variujú tvary(figúry) variant 3: kresba figúr (resp. predmetov) v pohybe (v rôznych polohách), šrafovanie figúry ako plochy, šrafovanie pozadia ako plochy		
2. Možnosti zobrazovania videného sveta	kreslenie predmetu podľa skutočnosti - námet: tvarovo zaujímavý predmet technika: kresba ceruzou (uhlíkom, rudkou, perom) modelácia šrafovaním tieňovaním,	žiaci kreslia predmet podľa videnej skutočnosti (geometrická výstavba proporcií); skúšajú vyjadriť jeho tvar tieňovaním (roztieraním kresliaceho materiálu), šrafovaním, lavírovaním;	Geometria	3 h

	lavírovaním	zoznamovanie sa so základmi konštrukcie tvaru; výsledok by mal zodpovedať základným proporciám videného predmetu		
	modelovanie predmetu podľa skutočnosti - námet: tvarovo zaujímavý, nie zložitý predmet technika: modelovanie z hliny (modelovacej hmoty)	žiaci modelujú predmet podľa videnej skutočnosti s dôrazom na výstavbu proporcií (budovanie od geometrických tvarov k modelácii), kontrolujú ho z rôznych pohľadov; zoznamovanie sa so základmi konštrukcie tvaru; výsledok by mal zodpovedať základným proporciám videného predmetu		4 h
3. Podnety výtvarného umenia /médiá, štýly, procesy,	kubizmus a konštruktivizmus a) - námet: zátišie (predmety	variant 1: žiaci spolu s učiteľom analyzujú geometrickú		3 h

techniky, techniky, témy	odvoditeľné od geometrických tvarov); technika: kolorovaná kresba, maľba b) - námet: veža, fantastická budova; technika: priestorová konštrukcia z drevených tyčiek a kartónu; asambláž	štruktúru predmetov v zátiší (hľadajú v predmetoch v zátiší základné geometrické tvary - nakreslia základnú geometriu každého predmetu); z takto „rozložených“ predmetov skladajú obraz variant 2: žiaci navrhujú konštrukciu veže zo základných geometrických prvkov; realizujú malý model		
	surrealizmus základné pochopenie surrealistických princípov tvorby - námet: sen, fantastický novotvar; technika: kresba, maľba	žiaci sa snažia o fantastické (nelogické) kombinovanie rôznych predmetov (ich častí); cieľom sú tvarové, farebné a kompozičné kombinácie a novotvary; žiaci svoje novotvary nazvú a slovne		4 h

		interpretujú; diskusia o nápadoch spolužiakov		
	abstraktné umenie nefiguratívny výtvarný prejav - námet: radosť a krása stopy gesta alebo geometrie; technika: maľba (temperý, pastel)	žiaci si volia nefiguratívne vyjadrovacie prostriedky v polohe geometrického, lyrického alebo kombinovaného nefiguratívneho prejavu, využívajú škvrnu alebo gesto, primárne vlastnosti farieb, textúry a faktúry povrchov; svoj obraz sa môžu pokúsiť slovne interpretovať - dať mu názov, alebo ho nechať bez názvu; výsledkom je geometrický alebo gestický nefiguratívny obraz	Osobnostný a sociálny rozvoj	3 h
4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia	ranokresťanské a byzantské umenie / mozaika - námet: inšpirovaný	variant 1: figurálna mozaika: doladenie sa do kontextu neskoršej antiky – Byzancie;	Dejepis Multikultúrna výchova	4 h

	byzantským chrámom, alt. postava človeka alebo živočícha; technika: mozaika z farebných papierových štvorčekov, materiálová mozaika	analýza mozaiky (budovanie tvaru a línie, farebné rozloženie); kresbový návrh a ukladanie obrazu zo štvorčekov alebo kociek variant 2: návrh mozaikovej dlažby: skladanie motívu z geometrických a figuratívnych tvarov; využitie opakovania, otáčania a prevrátenia obrazcov		
5. Podnety fotografie	základy práce s fotoaparátom - námet: fotografovanie ľubovoľných motívov; technika: hry s ostrosťou a neostrosťou / digitálny fotoaparát (je možné použiť aj klasický	po inštrukcii učiteľa žiaci pracujú s fotoaparátmi; okrem základných technických úkonov sa oboznamujú aj s výtvarnými problémami komponovania záberu (výsek skutočnosti v hľadáčku),	Mediálna výchova	5 h

	fotoaparát, predpokladá sa však zácvik s digitálnym fotoaparátom), uloženie a základné operácie s fotografiou v počítači	pracujú so zaostrovaním (od ostrosti až po rozostrenie ako v „abstraktnej“ fotografii) a s expozíciou; – priestorové vzťahy objektov a kompozície; učiteľ im predvedie, ako sa ukladajú fotografie z digitálneho fotoaparátu do počítača; fotografie si vytlačia		
6. Podnety filmu a videa	záber úvod do filmovania - námet: akcia, dianie v triede technika: krátky digitálny videozáznam	Čo je to záber? žiaci hľadajú výsek časti skutočnosti prostredníctvom papierového rámika, slovne vyjadrujú dej, ktorý sa v ňom odohráva; precvičujú si cez hľadáčik kamery (príp. mobilu) rozlišovanie veľkosti záberu, uhlu pohľadu, osvetlenia,	Mediálna výchova	5 h

		farebného naladenia, vyjadrenie miesta, plynutie času		
7.Podnety architektúry	hravé skúmanie priestoru - námet: hra na zariad'ovanie vlastného priestoru; brlôžtek, zariadenie pre jaskyňu, hniezdo, noru, detskú izbu, karavan a pod.; technika: kresba - návrh, príp. model z papiera	variant 1: odvodzovanie priestoru od postavy človeka a jeho pohybov v ňom – tvorba priestorových štruktúr odrážajúcich tvar (funkciu) mapovaného javu (proporcií, pohybov, polôh tela pri rôznych činnostiach;) modelovanie „schránok“ na bývanie, na pohyb pre človeka alebo živočíchov variant 2: vytváranie vnútra - interiéru a prvkov, ktoré ho naplňajú; možnosti dutých prvkov: čím sa dá naplňať prázdno;	Dejepis Environmentálna výchova	4 h

		žiaci kreslia, maľujú, robia model ...		
8.Podnety dizajnu	obalový dizajn vzťah materiálu, tvaru a grafického riešenia - námet: netypický predmet, netradičný obal; technika: návrh (kresba, maľba)	návrh obalu pre ľubovoľný predmet; výber predmetu, ktorý tradične nebalíme (napr. kaleráb, vianočný kapor, automobil...) alebo fantastického predmetu; voľba materiálu, tvaru, spôsobu otvárania a návrh grafickej úpravy obalu; vzťah obalu a obaľovaného (propagácia – prekvapenie...)	Environmentálna výchova	4 h
9.Podnety tradičných remesiel	podnety hrnčiarstva /alt.: kombinácia hrnčiarstva a drotárstva - námet: hra na remeselníka, nádobu (uplatnenie fantázie, aktualizácia);	variant 1: podnety hrnčiarstva: žiaci modelujú z hliny nádobu (novotvar), rôznym spôsobom (vlys, špagátová technika, vryp...) ju dekorujú; v prípade vybavenia školy ju po usušení vypália	Dejepis Environmentálna výchova Multikultúrna výchova Regionálna výchova	4 h

	technika: modelovanie, príp. drôtovanie; kolorovanie	(možnosť glazovania, možnosť pomaľovania temperou a lakovania) variant 2: kombinácia hrnčiarstva a drotárstva: žiaci si prinesú rozbitý predmet (keramika, porcelán, umelá hmota...) a ten odrôťujú a vytvárajú z neho v tradícii drotárskej opravy nový objekt		
10.Podnety hudby	grafická partitúra /pokús sa o jej hudobnú interpretáciu - námet: nový spôsob zapisovania hudby; technika: a) kresba (tuš, pero, fixka...) b) farebná kresba c) maľba d) grafika (linorez,	žiaci zapisujú hudbu (do notovej osnovy alebo do svojho vlastného vymysleného systému) prostredníctvom ikonických znakov, vlastných grafických symbolov, geometrických tvarov ... dôraz môže byť na tvare	Hudobná výchova	4 h

	monotypia, suchá ihla) e) koláž, asambláž	znakov, ich farbe, ich umiestnení; následne pokus o hudobnú interpretáciu (spev, nástroj)		
11. Podnety literatúry	operácie s ilustráciou - námet: vybraný príbeh technika: kresba, kolorovaná kresba	variant 1: reinterpretácia ilustrácie: žiak si vymyslí príbeh podľa predloženého obrázku, tento príbeh posunie ďalšiemu spolužiakovi, ktorý ho ilustruje (bez znalosti pôvodnej predlohy); môže vzniknúť reťazová hra, na konci sa obrázky konfrontujú variant 2: negatívna ilustrácia: žiaci kreslia ilustráciu textu tak že znázorňujú to, čo v texte nie je (ale mohlo by byť), následne prerozprávajú text podľa ilustrácie	Literatúra	5 h

12.Podnety rôznych oblastí poznávania sveta	výtvarné hry s problematikou dejepisu - námet: analógie s látkou dejepisu; technika: príbeh a obraz (alt. socha - pomník) na jeho základe	žiaci vytvárajú mapu (cestovný poriadok, orientačnú schému) dejepisu svojho života (vymýšľajú symboly pre jednotlivé udalosti);	Dejepis Dopravná výchova	4 h
13.Tradícia a identita /kultúrna krajina	výtvarné reakcie na rôzne typy regionálnych ornamentov /ornamentov rôznych kultúr - námet: aplikácie ornamentu na súčasný odev, na automobil, lietadlo, úžitkový predmet technika: maľba (farba na látku)	žiaci primerane veku analyzujú a výtvarne spracovávajú prvky ornamentu z rôznych regiónov a kultúr; porovnávajú ich, kombinujú a tvoria novotvary; vymýšľajú netradičné aplikácie ornamentu, podporované sú synkretické riešenia	Multikultúrna výchova Environmentálna výchova Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	3 h
14.Škola v galérii/galéria v škole	objavovanie prvkov obrazu a) výstava v galérii/ múzeu; objavovanie diela/ diel v galérii	žiaci rozdelení do dvojíc alebo skupiniek kreslia dielo podľa slovného opisu jedného zo skupiny, ktorý dostane jeho	Osobnostný a sociálny rozvoj	3 h

	a hlbšie uvažovanie o nich na základe predchádzajúceho vzbudenia záujmu o originál diela a jeho bližšie spoznanie b) ľubovoľná sada rôznych reprodukcí diel	reprodukciiu. Uvažovanie o diele, jeho rozmeroch, autorovi, roku vzniku,... a následné hľadanie originálov diel a konfrontovanie svojich predstáv so skutočnosťou.		
--	---	--	--	--

Predmet: *Výtvarná výchova*

Ročník: šiesty

1.Charakteristika vyučovacieho predmetu:

Predmet **výtvarná výchova** (ďalej VYV) nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Nadalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a seba vyjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VYV sa musí podieľať na tejto transformácii. Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviť ľudský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko seba vyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaraďované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VYV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

- 1. činnosti žiakov**, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;
- 2. témy/námety/obsahy** zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter;

VYV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty

- a) koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...),
- b) kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarities...),
- c) kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitosť, drsnosť, jemnosť ...),
- d) kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta),
- e) kategórie efektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Témy ponímame z hľadiska:

- a) osobnosti a veku žiaka,
- b) edukačných cieľov,
- c) kultúrno-spoločenskej reality.

Žiak spracováva (mentálne i formálne) symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta. Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém, VYV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia. To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým doľna predmety v ktorých prevažuje cieľ kognitívny.

3. v reflexii diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa;

V nižšom sekundárnom vzdelávaní sa zvyšuje dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel vizuálnej kultúry – jednak kľúčových diel reprezentujúcich historické epochy a kultúry, jednak diel reprezentujúcich súčasné tendencie.

2.Ciele vyučovacieho predmetu:

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.

Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra ,dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať čítanie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VV podporujú medzi predmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, efektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

3.Kľúčové kompetencie

Žiak má po absolvovaní **nižšieho sekundárneho vzdelania** tieto vedomosti, zručnosti a postoje: **vedomosti** – vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy);

Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:

zručnosti a spôsobilosti – formálne zručnosti Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).

Žiak dokáže: – zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),

- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia
- záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika), – hrať sa s jednoduchými ani máčanými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu, – vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry, – vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať
- prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia, – vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,
- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.
- **technické zručnosti**
- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),

- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palette i na obraze;
 - vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.

- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
 - otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
 - otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
 - v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
 - náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém, inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
 - Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drievko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
 - kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
 - zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
 - zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
 - zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
 - balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
 - zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez, linorez a pod.),
 - zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
 - zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**

- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobrazíť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt

- jeho poznávanie a pretváranie. - vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí ktorých obdivuje (považuje za svoj vzor) a porovnať ich so svojím štýlom,
- hľadať vlastné cesty sebaujadrnenia; budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu),
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúladiť ich s ponímaním iných žiakov.

Pedagogické stratégie:

Metódy práce:

-motivačné(motivačné rozprávanie, rozhovor, demonštrácia); expozičné (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda , pozorovanie, praktické aktivity , práca s knihou a textom; aktivizujúce (diskusia, situačná metóda) ; brainstorming, heuristický rozhovor.

Formy práce:

individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov, práca vo dvojiciach, demonštrácia a pozorovanie, kooperatívne vyučovanie.

3.Učebné zdroje:

Dejiny umenia, edukačné DVD, CD, časopisy, internet

4.Kritéria a stratégie hodnotenia:

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Ťažiskovou formou hodnotenia je **osobný rozhovor so žiakom** , v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú **spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti** (viď kritériá hodnotenia). Vo **vzájomnej komunikácii** má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup.

Učiteľ berie ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímnym svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných

úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií. Uprednostňuje osobný, diferencovaný prístup. Výsledok výtvarných činností / artefakt/ nie je jediným predmetom hodnotenia.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- **prístup** k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - **otvorenosť** voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - **cieľavedomosť** riešení, - **záujem** o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - **schopnosť** spolupracovať, - **schopnosť** zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- **technické zručnosti** (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - **formálne zručnosti** (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **vnímania a prežívania**, - **mentálne spôsobilosti** na

úrovni rozvoja **predstavivosti a fantázie**, - **mentálne spôsobilosti** na **úrovni myslenia** (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- **znalosti** oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - **pochopenie** výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - **znalosť** materiálov, techník, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenia

stupeň hodnotenia	opis kritérií
výborný	Žiak spĺňa kritériá (a – d) na vynikajúcej úrovni: ● žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu, ● žiak dokáže vyjadriť veku primerané

	postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti
--	--

	vizuálnej kultúry, ● žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni, ● žiak preukazuje veku primerané mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania vlastných koncepcií, ● žiak dokáže veku primerane pomenovať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky, ● žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a hocihodu vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách), ● žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných, ● žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.
chválitebný	Žiak v podstate spĺňa kritériá 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
dobrý	Žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.
dostatočný	Žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.
nedostatočný	Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces.

5.Obsah predmetu 6. ročníka:

Časový rozsah výučby: 1 hodina týždenne – 33 hodín ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy	Časová dotácia
	Úvod do vyučovania – pomôcky, potreby, formáty			1 h
1.Výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	mierka a proporčné vzťahy, operácie s proporciami	a) približovanie a vzd'aloňovanie: zväčšovanie (zmenšovanie) časti (výseku) kompozície; farebná perspektíva, zaostrovanie; zmeny mierky b) mierka: kresba (mal'ba) predmetu, jeho opakované radenie pri stálom zmenšovaní; doplnenie prostredia (podporujúceho priestorovosť); kolorovanie v súlade s farebnou perspektívou	Matematika Geometria	2 h
2.Možnosti zobrazovania	kreslenie figúry podľa skutočnosti	žiaci kreslia figúru podľa videnej	Geometria Osobnostný	3 h

videného sveta	a spamäti	skutočnosti – formou skice, schematickej (geometrizarujúcej) kresby, linkou a valérom; niektoré fázy pohybu sa potom snažia nakresliť spamäti žiaci ma ľujú figúru spamäti (detaily odpozorovávajú podľa skutočnosti); dôraz na proporčnosť, zachytenie pohybu a farebnú modeláciu figúra v pohybe; východiskom sú kresby; dôraz na proporcie a vystihnutie pohybu	a sociálny rozvoj	
3.Podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy techniky, témy	kinetické /svetelné/ umenie	a) kinetický objekt: žiaci navrhujú a realizujú objekt z ľahkých materiálov, ktorý môže byť napr. zavesený v priestore (drôty, špagát) a reaguje	Multikultúrna výchova Mediálna výchova	2 h

	na pohyb vzduchu, alebo je rozhýbaný dotykom b) svetelný objekt, op-art svetelné umenie: žiaci navrhujú objekt - využívajúci matnicu a svietidlo, - využívajúci svetelný lúč prechádzajúci cez štrbinu, - využívajúci farebné fólie a svietidlo (baterku) - kinetický objekt kombinovaný s osvetlením (baterka) a vrhajúci tieň... žiaci rozkreslia tvar predmetu a pozadia do pásov (štvorcov), tak aby vytváral ilúziu priestorovosti		3 h
--	--	--	-----

4. Podnety výtvarného umenia	stredoveké a gotické umenie	variant 1: vitráž: uvedenie do doby, oboznámenie s gotickou architektúrou; analýza technických a vizuálnych vlastností vitráže; zážitok námetu a jeho transformácia – rozkresba na farebné plochy a konštrukciu variant 2: knižná iluminácia: manuskript, iniciála; vytvorenie strany s krátkym textom; nácvik písma variant 3: rytierske brnenie: uvedenie do doby; inšpirácia dizajnom brnenia, erbmi, šišakmi, zástavami ... snaha imitovať	Multikultúrna výchova Dejepis	4 h
---	--------------------------------	--	---	-----

		materiál (maľbou, kolážou)		
5. Podnety fotografie	inscenovaná fotografia /kresba svetlom, zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu	a) žiaci si vytvoria „terén“ (modelovaním z plastelíny, kombináciou materiálov s rôznymi textúrami povrchov, kombináciou priehľadných, priesvitných a nepriehľadných materiálov...); do terénu môžu umiestniť jednoduchý predmet (ceruzku, nožnice...); inscenáciu nasvecujú pod rôznym uhlom, rôznou intenzitou, priamym a rozptýleným svetlom, farebnými svetlami; situáciu zaznamenávajú fotoaparátmi;	Mediálna výchova	1 h

		fotografie uložia v počítači		
6. Podnety filmu a videa	vzťah obrazu a zvuku vo filme hudba, hlas a slovo, strih	b) žiaci pracujú s nafotografovaným materiálom vo fotokomore, experimentujú s osvitom, vykrývajú časti fotografie c) luminografia – kreslenie svetlom pred zapnutým fotoaparátom s dlhou expozičnou dobou, videnie priestoru „v inom svetle	Multikultúrna výchova Mediálna výchova	1h
7. Podnety architektúry	Urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	architekt ako tvorca mesta, urbanista, pohľad na mesto zhora a rozmýšľanie o ňom zvnútra; pridelenie farieb jednotlivým zónam činností, tvorenie farebných máp prevládajúcich činností, nachádzanie optimálnych	Geografia Multikultúrna výchova	3 h

		prepojení medzi jednotlivými farebnými sektormi definovanými prevládajúcou činnosťou; žiaci kreslia plán (realizujú model) mesta (časti, dediny); uvažujú o požiadavkách komunikácie, o členení na zóny; do hry môžu vstupovať aj rôzne fantastické funkcie		
8. Podnety dizajnu	odevný dizajn /časť odevu, doplnok	žiaci navrhujú časť odevu, doplnok (pre človeka, zviera, fantastickú bytosť...); riešia jeho tvar, textilný dizajn (vzor, povrchovú úpravu) a vyhotovia ho ako model z papiera alebo látky		2 h

9. Podnety tradičných remesiel	podnety košíkárstva, pletenie	žiaci po inštrukcii učiteľa vytvárajú objekt podľa vlastného návrhu pletením drevených (drôtených, bužírkových) prútov	Environmentálna výchova Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	2 h
10. Elektronické médiá	spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebné variácie /písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom mechanických a výtvarných prostriedkov	žiak sa oboznamuje s používaním vrstiev, filtrov, transformácií, farebných variácií, skreslení a deformácií digitálneho obrazu prostredníctvom grafického programu / montuje rôzne časti obrazov (fotografií), montuje písmo a obraz učiteľ vysvetlí (predvedie žiakom niektoré možnosti montáže obrazu na počítači; žiaci nahrádzajú digitálne	Mediálna výchova	1 h

		prostriedky mechanickými (vrstvy = fólie, filtre = rastre a rozkresby tvarov, deformácie pomocou zrkadla alebo zrkadlovej fólie a pod.) a vytvárajú obrazovú montáž (koláž, roláž, kombináciu...)		
11. Podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety	farebná hudba /objekt, hudobno- vizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	úloha 1 žiaci navrhujú (tvoria) objekt (kinetický, svetelný) alebo obraz (koláž, roláž, op art ...), ktorý umož ňuje reakciu (prepis) melódie, rytmu, farby zvuku... -) žiaci navrhujú (tvoria) nový hudobný nástroj; dôraz na vz ťah vizuálnych kvalít (tvar, farba, výraz...) k očakávaným zvukovým kvalitám úloha 2: žiaci pracujú so zvukmi	Hudobná výchova Literárna výchova	2 h

		synteticky vyrobenými na počítači, ku zvukom priradujú farby alebo farebné kombinácie v grafickom programe		
12. Podnety rôznych oblastí poznávania sveta	podnety prírodopisu /prírodné štruktúry	a) žiaci sa inšpirujú vizuálnou stránkou mikro- (makro-) štruktúry prírodnín (organických aj anorganických), zväčšujú ich – prevádzajú do výtvarného jazyka, hľadajú analógie medzi mikro- a makroštruktúrami b) žiaci sa inšpirujú vizuálnou stránkou kozmických javov	Environmentálna výchova Biológia	2 h
13. Tradícia a identita / kultúrna krajina	výtvarné reakcie na tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)	a) žiaci primerane veku analyzujú a výtvarne transformujú (zobrazujú, štylizujú, používajú v inom kontexte ...) typické znaky architektúry	Multikultúrna výchova Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	2 h

		v mieste bydliska alebo v regióne; východiskom môže byť napr. skica (opis), ale cieľom je ďalšie tvorivé spracovanie látky; porovnávajú architektúru s inými stavbami, hľadajú štýlové znaky a špecifiká stavieb b) žiaci vytipujú charakteristické jedlá, odevy (nie len kroje), zvyky (pop kultúru) svojho prostredia (rodina, mesto, dedina...) a výtvarne ho transformujú do objektu, obrazu, akcie a pod.; nejde o opisné zobrazenie, ale o výber a zobrazenie typického		
14.Škola	obraz pre 5	a) Abstraktné dielo v galérii	Osobnostný	2 h

v galérii/ galéria v škole	zmyslov Priblíženie a vcítienia sa do diela prostredníctvom zapojenia a využitia všetkých 5 zmyslov, ktoré okrem zraku v galérii zväčša nevyužívame.	(geometrická alebo lyrická abstrakcia) Uvažovanie o tom, čo obraz zobrazuje, čo nám pripomína, aké pocity v nás vyvoláva, či obraz musí vždy zobrazovať nejaký predmet, človeka, jav, odkedy umelci prestali tvoriť výlučne podľa skutočnosti a aké témy zaujímajú umelcov v dnešnej dobe. Na diela sa môžeme pozerať, no väčšinou nezapájame ostatné 4 zmysly. Môžeme ich však využiť pri interpretácii práve abstraktných diel. b) Reprodukcia diel napr. V. Kandinského, F. Kupku, P. Mondriana, abstraktných sôch J. Mathého	a sociálny rozvoj	
--	--	---	--------------------------	--

Predmet: *Výtvarná výchova*

Ročník: siedmy

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu:

Predmet **výtvarná výchova** (ďalej VYV) nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Nadalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a seba vyjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VYV sa musí podieľať na tejto transformácii.

Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,

-- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko seba vyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaraďované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VYV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

- 1. činnosti žiakov**, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;
- 2. témy/námety/obsahy** zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter;

VYV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty:

- a) koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka ...),
- b) kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarities...),
- c) kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitosť, drsnosť, jemnosť ...),
- d) kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta),
- e) kategórie efektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Témy ponímame z hľadiska:

- a) osobnosti a veku žiaka,
- b) edukačných cieľov,
- c) kultúrno-spoločenskej reality.

Žiak spracováva (mentálne i formálne) symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta. Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém, VYV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia. To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým dopĺňa predmety v ktorých prevažuje cieľ kognitívny.

3. v reflexii diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa;

V nižšom sekundárnom vzdelávaní sa zvyšuje dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel vizuálnej kultúry – jednak kľúčových diel reprezentujúcich historické epochy a kultúry, jednak diel reprezentujúcich súčasné tendencie.

2.Ciele vyučovacieho predmetu:

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.

Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra, dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Ďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradíciám, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Prístupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VV podporujú medzi predmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, efektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho

sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

Kľúčové kompetencie

Žiak má po absolvovaní **nižšieho sekundárneho vzdelania** tieto vedomosti, zručnosti a postoje: **vedomosti** – vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy);

Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:

zručnosti a spôsobilosti – formálne zručnosti *Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).*

Žiak dokáže: – zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),

- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia
- záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika), – hrať sa s jednoduchými ani mačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu, – vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a soľptúry, – vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať
- prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia, – vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,

- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom , literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.
- **technické zručnosti**
- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov(vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobrazit') alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán)k výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,

- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu ,páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, s čítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie** , a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazový ch),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drierko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),

- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, s čítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,

- náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt
- jeho poznávanie a pretváranie. – vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí ktorých obdivuje (považuje za svoj vzor) a porovnať ich so svojím štýlom,
- hľadať vlastné cesty sebayjadrenia; budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu),
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúladiť ich s ponímaním iných žiakov.

Pedagogické stratégie:

Metódy práce:

-motivačné(motivačné rozprávanie, rozhovor, demonštrácia); expozičné (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda , pozorovanie, praktické aktivity , práca s knihou a textom; aktivizujúce (diskusia, situačná metóda) ; brainstorming, heuristický rozhovor.

Formy práce:

individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov ,práca vo dvojiciach, demonštrácia a pozorovanie, kooperatívne vyučovanie.

3.Učebné zdroje:

Dejiny umenia, edukačné DVD, CD ,časopisy, internet

4.Kritéria a stratégie hodnotenia:

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Ťažiskovou formou hodnotenia je **osobný rozhovor so žiakom** , v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú **spätnú väzbu o rôznych aspektoch**

jeho činnosti (viď kritériá hodnotenia). Vo **vzájomnej komunikácii** má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup.

Učiteľ berie ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímny svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií. Uprednostňuje osobný, diferencovaný prístup. Výsledok výtvarných činností / artefakt / nie je jediným predmetom hodnotenia.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- **prístup** k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - **otvorenosť** voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - **cieľavedomosť** riešení, - **záujem** o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - **schopnosť** spolupracovať, - **schopnosť** zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- **technické zručnosti** (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - **formálne zručnosti** (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **vnímania a prežívania**, - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **predstavivosti a fantázie**, - **mentálne spôsobilosti** na úrovni **myslenia** (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- **znalosti** oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - **pochopenie** výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - **znalosť** materiálov, techník, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenia

stupeň hodnotenia	opis kritérií
výborný	Žiak spĺňa kritériá (a – d) na vynikajúcej úrovni: ● žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu, ● žiak dokáže vyjadriť veku primerané postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti vizuálnej kultúry, ● žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni, ● žiak preukazuje veku primerané mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania lastných koncepcií, ● žiak dokáže veku primerane pomenúvať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky, ● žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a druhoch vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách), ● žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných, ● žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.
chváľitebný	Žiak v podstate spĺňa kritériá 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
dobrý	Žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitnosť, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.

dostatočný	Žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.
nedostatočný	Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, Neguje vyučovací proces.

5. Obsah predmetu 7.ročníka:časový rozsah 1hodina týždenne 33hodín ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy	Časová dotácia
1. Základné Prvky výtvarného vyjadrovania - výtvarný Jazyk	Úvod do vyučovania – pomôcky, potreby, formáty			1 h
	Farebné kompozičné variácie usporiadania prvkov na ploche N: Kompozícia z otláčaných listov (metóda náhody), doplnenie prostredia kresbou vyhnutých plazov	usporiadať rôzne výtvarné prvky do kompozícia	Matematika Geometria	2 h

	a jašterov. T: otláčanie, tempera, kresba tušom			
2. Možnosti zobrazovania videného sveta	Lineárna kresba architektonického priestoru (exteriér), proporčnosť, pohyb, farebnosť N: Svet za školou T: kresba tušom, ľ ma ba pozadia anilínovými farbami a temperami, dotváraná kresbou Oboznámenie sa s umením inštalácie - doplňovanie priestoru kresbou, maľbou.	zvládnuť lineárnu kresbu architektonického priestoru (exteriér), využiť zásady perspektívy, modelácia priestoru kresliarskymi prostriedkami	Geometria Osobnostný a sociálny rozvoj	2 h
3. Podnety výtvarného umenia /médiá, štýly, procesy, techniky,	Hravé vytváranie, radenie rôznych prvkov N: Zátisie T: koláž,	spracovanie civilizačného odpadového materiálu, reklamy, časti výrobkov (ready-made) a z nich tvorba nových	Mediálna výchova	3 h

techniky, témy	asambláž, objekt	súvislosti (tvar, význam) vo forme obrazu alebo objektu		
4. Podnety výtvarného umenia (renesančné umenie)	Lietacie stroje - návrhy N: Hra na vynálezcu T: kresba návrhu, konštrukcia, lepenie modelov	pochopenie myšlienkových, materiálových a technických možností doby, objavovanie nových možností vyjadrovania, návrhy ekologických alternatív lietacích strojov	Dejepis Multikultúrna výchova	3 h
5. Podnety fotografie	Fotografická reportáž, spájanie obrazov – tvorba deja N: Reportáž pre školský časopis T: fotografovanie digitál. fotoaparátom, práca s počítačom	komponovanie fotografickej reportáže s témou ochrany životného prostredia, alebo inej témy rezonujúcej v škole	Mediálna výchova	2 h
6. Podnety filmu a videa	Scenár- literárna príprava filmu a videa N: Môj najväčší	žiak si ozrejmní funkciu scenára – literárnej prípravy filmu – načrtne/napíše	Multikultúrna výchova Mediálna výchova	2 h

	trapas T: písanie a kresba	krátky námet – navrhne miesta konania, prostredia, postavy, zápletku, riešenia, navrhne dialógy, rozpíše kľúčové scény, pomenuje základné témy príbehu, načrtne navrhovaný výzor postáv, prostredia		
7. Podnety architektúry	Typ, funkcia a výraz / vzhľad stavby N: Ideálny dom pre mňa T: kresba, maľba, kombinovaná technika	žiaci navrhujú rôzne typy stavieb (kostol, škola, obchodný dom, rodinný domček, hotel, pamätník...); uvažujú o ich funkciách a hľadajú optimálnu kompozíciu, tvar, farbu – výraz danej stavby; porovnávajú; následne žiaci vymýšľajú a navrhujú hybridné typy stavieb	Geografia Multikultúrna výchova	3 h
8. Podnety dizajnu	Dizajn výrobku / návrh	žiaci navrhujú úžitkový predmet, uvažujú o tvare vo	Osobnostný a sociálny rozvoj	3 h

	úžitkového predmetu N: Stolička T: kresba návrhu, strihanie, lepenie, kaširovanie, tvorba objektu	vzťahu k funkčnosti i vizuálnej zaujímavosti		
9.Podnety tradičných remesiel	Podnety krajčírstva N: Spoločný šál T: strihanie, šitie, zapínanie, lepenie...	žiaci navrhujú a vytvárajú objekt z kusov látky; využívajú výtvarný charakter spájania (stehy, zipsy, zapínania...), skladania, vypchávania, vystuženia, škrobenia...	Environmentálna výchova Regionálna výchova	2 h
10.Elektronické médiá	Transformácie tvaru na iný tvar prostredníctvom rozkresby / princípy morfingu N: morfing jedného geometrického tvaru na iný T: kresba	žiaci sa oboznamujú so zásadami morfingu; prevádzajú morfing v niekoľkých fázach v médiu kresby	Mediálna výchova	1 h
11.Podnety	Vizuálna poézia /	žiaci tvoria	Hudobná výchova	2 h

hudby a literatúry, / synestetické podnety	pokus o recitáciu N: Kde vzniká hudba T: kresba, maľba, kombinácia techník	princípom náhody (automatizmu) alebo kombinatorickými metódami slovné novotvary, slovné hračky, prešmyčky ..., a vyjadrujú ich typograficky hrou s typmi, veľkosťami, farbou, textúrou a Umiestňovaním písma; náhrada slov grafickými znakmi, obrazmi alebo predmetmi, následne pokus o recitáciu (experimenty: spoločná, kánonická, tichá, hlasná ...); dôraz na vzťah zvukovej a optickej stránky Poézie	Literárna výchova	
12.Podnety rôznych oblastí poznávania sveta	Telo človeka N: Anatomické štúdie ľudského tela T: kresba	žiaci sa zaoberajú ľudským telom z hľadiska anatómie, Fyziologických procesov, materiálu, textúry (koža, vlasy, póry...) a jednotlivé	Environmentálna výchova Biológia	3 h

		časti spracovávajú výtvarne		
13.Tradícia a identita /kultúrna krajina	Rozprávky príbehy, legendy a história obce, regiónu spracované výtvarnou formou N: Legendy o sv. Ladislavovi patrónovi školy - kronika T: monotypia, kresba, maľba, kombinovaná technika	žiaci výtvarne spracovávajú kroniku komunity (z historického alebo fantastického hľadiska) zaznamenávajú, transformujú a domýšľajú legendy; porovnávajú ich s príbehmi iných regiónov, kultúr – hľadajú a výtvarne spracovávajú (ilustrácia - kronika)	Multikultúrna výchova Regionálna výchova	3 h
14.Škola v galérii /galéria v škole	Návšteva výstavy výtvarného umenia v galérii 2.Návšteva výstav a tvorivých dielní	Uvažovanie o diele, jeho rozmeroch, autorovi, roku vzniku,... a následné hľadanie Originálov diel, konfrontovanie svojich predstáv so Skutočnosťou	Osobnostný a sociálny rozvoj	1 h

Predmet: *Výtvarná výchova*

Ročník: ôsmy

1.Charakteristika vyučovacieho predmetu:

Predmet **výtvarná výchova** (ďalej VYV) nižšieho sekundárneho vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Nadalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a seba vyjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť. VYV sa musí podieľať na tejto transformácii. Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviť ľudský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko seba vyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaraďované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepčné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívnosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VYV je programovaný a riadený proces v ktorom ale učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka.

Východiskami tohto procesu sú:

3. činnosti žiakov, ktoré vychádzajú z myšlienkových, formálnych a technických procesov výtvarných a vizuálnych umení. Sú založené na súčasnom stave poznania vizuálnej kultúry;

4. témy/námety/obsahy zobrazovania, ktoré majú svoj dôležitý antropologický a kultúrny charakter;

VYV predstavuje v rámci obsahu vyučovania jedinečnú možnosť tematizovať základné antropologické koncepty

a) koncepty časopriestoru (čas, priestor, pohyb, mierka, hĺbka, výška, šírka

...), b) kultúrne archetypy vyjadrovania prírody (živly, prírodné polarities...),

c) kategórie estetického prežívania (krása, škaredosť, neurčitosť, drsnosť, jemnosť ...),

f) kategórie uvedomovania si osobnej a kultúrnej identity (ja, iný, cudzinec, priateľ, postihnutý ...; kultúrne rozdielnosti vo vizuálnom vyjadrovaní sveta),

g) kategórie efektivity (radosť, bolesť, smútok, náladu ...).

Témy ponímame z hľadiska:

d) osobnosti a veku žiaka,

e) edukačných cieľov,

f) kultúrno-spoločenskej reality.

Žiak spracováva (mentálne i formálne) symboly, ktoré vizuálne vyjadrujú jeho predstavy a fantazijné koncepty, alebo sa odvolávajú na javovú stránku sveta. Na rozdiel od iných predmetov, ktoré sa zaoberajú niektorými z týchto tém, VYV angažuje osobnosť žiaka v inom zmysle: neučí sa o nich, ale vyjadruje ich, hľadá svoj spôsob ich vyjadrenia. To kladie vyššie nároky na senzomotorické a afektívne ciele predmetu a tým dopĺňa predmety v ktorých prevažuje cieľ kognitívny.

3. v reflexii diel výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, filmu a videa;

V nižšom sekundárnom vzdelávaní sa zvyšuje dôraz na poznávanie a veku primeraný rozbor diel vizuálnej kultúry – jednak kľúčových diel reprezentujúcich historické epochy a kultúry, jednak diel reprezentujúcich súčasné tendencie.

2.Ciele vyučovacieho predmetu:

Ciele výtvarnej výchovy na úrovni nižšieho sekundárneho vzdelávania sú:

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych médií – jazykové prostriedky, základné kompozičné princípy, vybrané techniky a procesy vizuálnych médií. Rozumieť im a tak zvyšovať uvedomenosť reflexie vizuálnej kultúry. Poznávať vedieť pomenovať pôsobenie (výraz) umeleckých diel, svoj zážitok z nich. Poznať vybrané typické diela vizuálnej kultúry, reprezentujúce žánre a niektoré štýlové obdobia a iné kultúry.

Cez vlastnú činnosť žiaka uvádzať k poznaniu a vedomej reflexii sveta vizuálnych znakov (multimédiá, reklama, výtvarné médiá, architektúra ,dizajn), k vedomému používaniu zobrazovania a jeho kritickej selekcii.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť. Umožniť žiakovi vývoj od detského, spontánneho spôsobu vyjadrovania k vyjadrovaniu cieľavedomému, s dôrazom na vlastný prístup, vlastný názor a vkus. Naďalej rozvíjať a kultivovať vnímanie, predstavivosť a fantáziu, podporovať a podnecovať jeho nápaditosť a tvorivú sebarealizáciu, prekonávanie konvenčných schém a inovovanie naučených myšlienkových a zobrazovacích vzorcov. Prostredníctvom VV rozvíjať tvorivosť v jej základných, všeobecne uplatniteľných princípoch. Formovať a rozvíjať gramotnosť (zručnosti) žiaka v oblasti vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami prostredníctvom vybraných médií, nástrojov a techník.

Socioafektívne ciele

Formovať kultúrne a postoje. Vychovávať žiaka smerom k vytváraniu si primeraných kultúrnych postojov, názorov a hodnotových kritérií; cez zážitok aktívneho vyjadrovania a vnímania umeleckých diel uvádzať ho do poznávania hodnôt umenia a kultúry – vo vzťahu k tradícií, ale na úrovni aktuálneho vnímania problematiky vyjadrovania sveta umením.

Formovať celistvú osobnosť. Pristupovať k osobnosti žiaka v jej úplnosti – rozvíjať cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie a poznávanie, a taktiež formovanie a aktívne používanie zručností – to všetko prostredníctvom činnostného a zážitkového vyučovania.

Osnovy VV podporujú medzi predmetové väzby, interdisciplinárnosť vyučovania, pri zachovaní špecifik spôsobu poznávania sveta prostredníctvom výtvarnej výchovy. Zapájajú citovosť, efektivitu, expresivitu a obrazovú konceptualizáciu, ktoré sú vlastné výtvarnému vyjadrovaniu, do vzťahu aj s inými, prevažne kognitívnymi predmetmi. V rámci nižšieho

sekundárneho vzdelávania to predstavuje vedomé hľadanie formálnych a obsahových súvislostí s prírodovednými i humanitnými predmetmi a s inými druhmi umenia.

3.Kľúčové kompetencie

Žiak má po absolvovaní **nižšieho sekundárneho vzdelania** tieto vedomosti, zručnosti a postoje: **vedomosti** – vo výtvarnej výchove je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka; časť vedomostí o výtvarnom umení a vizuálnej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy ,časopisy);

Absolvent nižšieho sekundárneho vzdelania sa naučil:

zručnosti a spôsobilosti – formálne zručnosti Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).

Žiak dokáže: – zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),

- dokázať vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia
- záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika), – hrať sa s jednoduchými ani mačanými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik , kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu, – vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry, – vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať
- prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovanom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia, – vo svojom vyjadrovanom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,
- vo svojom vyjadrovanom procese (výtvarnom, hudobnom , literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov.

– **technické zručnosti**

- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drierko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.

– **mentálne spôsobilosti**

- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov,

povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, s čítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,

- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadanie vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém, odmietanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),
- Žiak dokáže: – zvládnuť narábanie s rôznymi nástrojmi (ceruza, štetec, pero, fixy, uhlík, drevko, rydlo, nožnice, šablóna, špachtľa, valček a pod.),
- kresliť prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania,
- zvládnuť technické základy usporiadania a miešania farieb na palete i na obraze; vyfarbovať tvar, plochu viacerými spôsobmi prostredníctvom štetcového rukopisu (napr. šrafúra, pointilizmus, roztieranie, zapúšťanie),
- zvládnuť konštrukčno-technické úkony s materiálmi (krčenie, zohýbanie, trhanie, strihanie, skladanie, vrstvenie a pod.), spájanie materiálov v koláži a v asambláži (vkládanie, lepenie, spínanie, viazanie, drôtovanie a pod.),
- zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru
- balenie, obliepanie, obväzovanie, odrôtovanie,
- zvládnuť jednoduché techniky otláčania (frotáž, monotypia, papierorez, sádrorez, linorez a pod.),
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov, otláčania do modelovacej hmoty a jednoduchého odlievania reliéfu do sadry, – zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,

- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.
- **mentálne spôsobilosti**
- rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia;
- Žiak dokáže:
- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť) alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé)
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) výtvarný spôsob vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska s inými typmi krajín, architektúr
- uvedomiť si a výtvarne reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky) ...,
- uvedomovať si možnosti výtvarného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie, (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov) matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...,
- pokúšať sa o charakterizáciu seba samého, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo.
- **Postoje**
- hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori **tvorivý prístup**
- žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda **autentické riešenie**, a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom výučby, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula; U žiaka sa sformovali tieto postoje:
- otvorenosť voči experimentovaniu s farbou, hmotou, tvarom, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií (tvarových, materiálových, výrazových),
- v nižších ročníkoch spontánne výtvarné riešenia,
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém inovovanie grafických stereotypov na základe podnetov fantázie a (primerane veku) vlastného názoru (myslenia),

- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt
- jeho poznávanie a pretváranie. - vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí ktorých obdivuje (považuje za svoj vzor) a porovnať ich so svojím štýlom,
- hľadať vlastné cesty sebayjadrenia; budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu),
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúladiť ich s ponímaním iných žiakov.

Pedagogické stratégie:

Metódy práce:

-motivačné(motivačné rozprávanie, rozhovor, demonštrácia); expozičné (rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, demonštračná metóda , pozorovanie, praktické aktivity , práca s knihou a textom; aktivizujúce (diskusia, situačná metóda) ; brainstorming, heuristický rozhovor.

Formy práce:

individuálna práca žiakov, skupinová práca žiakov, práca vo dvojiciach, demonštrácia a pozorovanie, kooperatívne vyučovanie.

3.Učebné zdroje:

Dejiny umenia, edukačné DVD, CD, časopisy, internet

4.Kritéria a stratégie hodnotenia:

Žiaci sú hodnotení podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.

Ťažiskovou formou hodnotenia je **osobný rozhovor so žiakom** , v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú **spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti** (viď kritériá hodnotenia). Vo **vzájomnej komunikácii** má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup.

Učiteľ berie ohľad na to, že výtvarný prejav súvisí s fantáziou, seba projekciou, záujmami a intímny svetom žiaka a že toto hľadisko sa bude prejavovať aj v jeho riešení výtvarných

úloh iniciovaných učiteľom. Preto sa pri hodnotení musí vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií. Uprednostňuje osobný, diferencovaný prístup. Výsledok výtvarných činností / artefakt/ nie je jediným predmetom hodnotenia.

Učiteľ u žiaka hodnotí, primerane veku:

a) priebeh vytvárania postojov:

- **prístup** k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy, - **otvorenosť** voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení, - **cieľavedomosť** riešení, - **záujem** o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok, - **schopnosť** spolupracovať, - **schopnosť** zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- **technické zručnosti** (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov a technických operácií s nimi), - **formálne zručnosti** (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka), - **mentálne spôsobilosti** na úrovni rozvoja **vnímania a prežívania**, - **mentálne spôsobilosti** na

úrovni rozvoja **predstavivosti a fantázie**, - **mentálne spôsobilosti** na **úrovni myslenia** (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- **znalosti** oblastí vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami, - **pochopenie** výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho, - **znalosť** materiálov, techník, médií a procesov ich používania;

d) schopnosť realizácie výsledného artefaktu.

Orientačný opis naplnenia kritérií vo vzťahu ku škále hodnotenia

stupeň hodnotenia	opis kritérií
výborný	Žiak spĺňa kritériá (a – d) na vynikajúcej úrovni: ● žiak je iniciatívny a tvorivý vo výtvarnom vyjadrovaní, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom a experimentovaniu, ● žiak dokáže vyjadriť veku primerané

	postoje (vkus, názor, spolupráca, individualita) v oblasti
--	--

	vizuálnej kultúry, ● žiak ovláda zručnosti (technické, nástrojové, materiálové) podľa požiadaviek ročníkových kompetencií na vynikajúcej úrovni, ● žiak preukazuje veku primerané mentálne spôsobilosti – na úrovni vnímania, prežívania, fantázie a predstavivosti, vytvárania vlastných koncepcií, ● žiak dokáže veku primerane pomenovať a interpretovať svoje zážitky, činnosti a ich výsledky, ● žiak preukazuje vedomosti z oblasti vizuálnej kultúry primerané edukačným úlohám (v nižších ročníkoch najmä vedomosti o materiáloch nástrojoch, základných technikách a druhoch vizuálnych umení; v sekundárnom vzdelávaní o štýloch, ťažiskových obdobiach, nosných umelcoch a médiách), ● žiak dokáže rešpektovať vlastný tvorivý výsledok a je tolerantný voči tvorivým prejavom, názorom a vkusu iných, ● žiak zrealizoval artefakt primerane svojmu veku a schopnostiam.
chváľitebný	Žiak v podstate spĺňa kritériá 1. stupňa hodnotenia ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý.
dobrý	Žiak realizuje edukačné úlohy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové vyjadrovacie prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom.
dostatočný	Žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach.
nedostatočný	Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o výtvarné aktivity, neguje vyučovací proces.

5.Obsah predmetu 8. ročníka:**Časový rozsah výučby:** 1 hodina týždenne – 33 hodín ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy	Časová dotácia
	Úvod do vyučovania – pomôcky, potreby, formáty			1 h
1.Výtvarný jazyk / základné prvky výtvarného vyjadrovania	mierka a proporčné vzťahy, operácie s proporciami	a) približovanie a vzďaľovanie: zväčšovanie (zmenšovanie) časti (výseku) kompozície; farebná perspektíva, zaostrovanie; zmeny mierky b) mierka: kresba (mal'ba) predmetu, jeho opakované radenie pri stálom zmenšovaní; doplnenie prostredia (podporujúceho priestorovosť); kolorovanie v súlade s farebnou perspektívou	Matematika Geometria	2 h
2.Možnosti	kreslenie figúry	žiaci kreslia figúru	Geometria	3 h

zobrazovania	podľa skutočnosti	podľa videnej	Osobnostný	
videného sveta	a spamäti	skutočnosti – formou skice, schematickej (geometrizujúcej) kresby, linkou a valérom; niektoré fázy pohybu sa potom snažia nakresliť spamäti žiaci maľujú figúru spamäti (detaily odpozorovávajú podľa skutočnosti); dôraz na proporčnosť, zachytenie pohybu a farebnú modeláciu figúra v pohybe; východiskom sú kresby; dôraz na proporcie a vystihnutie pohybu	a sociálny rozvoj	
3.Podnety výtvarného umenia / médiá, štýly, procesy techniky, témy	kinetické /svetelné/ umenie	a) kinetický objekt: žiaci navrhujú a realizujú objekt z ľahkých materiálov, ktorý môže byť napr. zavesený v	Multikultúrna výchova Mediálna výchova	2 h

		priestore (drôty, špagát) a reaguje		
--	--	--	--	--

	na pohyb vzduchu, alebo je rozhýbaný dotykom b) svetelný objekt, op-art svetelné umenie: žiaci navrhujú objekt - využívajúci matnicu a svietidlo, - využívajúci svetelný lúč prechádzajúci cez štrbinu, - využívajúci farebné fólie a svietidlo (baterku) - kinetický objekt kombinovaný s osvetlením (baterka) a vrhajúci tieň... žiaci rozkreslia tvar predmetu a pozadia do pásov (štvorcov), tak aby vytváral ilúziu priestorovosti		3 h
--	--	--	-----

4. Podnety výtvarného umenia	stredoveké a gotické umenie	variant 1: vitráž: uvedenie do doby, oboznámenie s gotickou architektúrou; analýza technických a vizuálnych vlastností vitráže; zážitok námetu a jeho transformácia – rozkresba na farebné plochy a konštrukciu variant 2: knižná iluminácia: manuskript, iniciála; vytvorenie strany s krátkym textom; nácvik písma variant 3: rytierske brnenie: uvedenie do doby; inšpirácia dizajnom brnenia, erbmi, šišakmi, zástavami ... snaha imitovať	Multikultúrna výchova Dejepis	4 h
---	--------------------------------	--	---	-----

		materiál (maľbou, kolážou)		
5. Podnety fotografie	inscenovaná fotografia /kresba svetlom, zmeny osvetlenia – vplyv na plasticitu	a) žiaci si vytvoria „terén“ (modelovaním z plastelíny, kombináciou materiálov s rôznymi textúrami povrchov, kombináciou priehľadných, priesvitných a nepriehľadných materiálov...); do terénu môžu umiestniť jednoduchý predmet (ceruzku, nožnice...); inscenáciu nasvecujú pod rôznym uhlom, rôznou intenzitou, priamym a rozptýleným svetlom, farebnými svetlami; situáciu zaznamenávajú fotoaparátmi;	Mediálna výchova	1 h

		fotografie uložia v počítači		
6. Podnety filmu a videa	vzťah obrazu a zvuku vo filme hudba, hlas a slovo, strih	b) žiaci pracujú s nafotografovaným materiálom vo fotokomore, experimentujú s osvitom, vykrývajú časti fotografie c) luminografia – kreslenie svetlom pred zapnutým fotoaparátom s dlhou expozičnou dobou, videnie priestoru „v inom svetle	Multikultúrna výchova Mediálna výchova	1h
7. Podnety architektúry	Urbanizmus /plán mesta, štruktúra zón, doprava, uzly, vzťah ku krajine, mesto a dedina /fantastické priestory	architekt ako tvorca mesta, urbanista, pohľad na mesto zhora a rozmyšľanie o ňom zvnútra; pridelenie farieb jednotlivým zónam činností, tvorenie farebných máp prevládajúcich činností, nachádzanie optimálnych	Geografia Multikultúrna výchova	3 h

		prepojení medzi jednotlivými farebnými sektormi definovanými prevládajúcou činnosťou; žiaci kreslia plán (realizujú model) mesta (časti, dediny); uvažujú o požiadavkách komunikácie, o členení na zóny; do hry môžu vstupovať aj rôzne fantastické funkcie		
8. Podnety dizajnu	odevný dizajn /časť odevu, doplnok	žiaci navrhujú časť odevu, doplnok (pre človeka, zviera, fantastickú bytosť...); riešia jeho tvar, textilný dizajn (vzor, povrchovú úpravu) a vyhotovia ho ako model z papiera alebo látky		2 h

9. Podnety tradičných remesiel	podnety košíkárstva, pletenie	žiaci po inštrukcii učiteľa vytvárajú objekt podľa vlastného návrhu pletením drevených (drôtených, bužírkových) prútov	Environmentálna výchova Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	2 h
10. Elektronické médiá	spracovanie a montáž obrazu /vrstvy, filtre, transformácie, farebné variácie /písmo a obraz /alt.: simulovanie vrstiev a filtrov prostredníctvom mechanických a výtvarných prostriedkov	žiak sa oboznamuje s používaním vrstiev, filtrov, transformácií, farebných variácií, skreslení a deformácií digitálneho obrazu prostredníctvom grafického programu / montuje rôzne časti obrazov (fotografií), montuje písmo a obraz učiteľ vysvetlí (predvedie žiakom niektoré možnosti montáže obrazu na počítači; žiaci nahrádzajú digitálne	Mediálna výchova	1 h

		prostriedky mechanickými (vrstvy = fólie, filtre = rastre a rozkresby tvarov, deformácie pomocou zrkadla alebo zrkadlovej fólie a pod.) a vytvárajú obrazovú montáž (koláž, roláž, kombináciu...)		
11. Podnety hudby a literatúry, / synestetické podnety	farebná hudba /objekt, hudobno- vizuálny nástroj /alt.: zvuková plastika, objekt	úloha 1 žiaci navrhujú (tvoria) objekt (kinetický, svetelný) alebo obraz (koláž, roláž, pop akt ...), ktorý umož ňuje reakciu (prepis) melódie, rytmu, farby zvuku... -) žiaci navrhujú (tvoria) nový hudobný nástroj; dôraz na vzťah vizuálnych kvalít (tvar, farba, výraz...) k očakávaným zvukovým kvalitám úloha 2: žiaci pracujú so zvukmi	Hudobná výchova Literárna výchova	2 h

		synteticky vyrobenými na počítači, ku zvukom priradujú farby ale farebné kombinácie v grafickom programe		
12. Podnety rôznych oblastí poznávania sveta	podnety prírodopisu /prírodné štruktúry	a) žiaci sa inšpirujú vizuálnou stránkou mikro- (makro-) štruktúry prírodnín (organických aj anorganických), zväčšujú ich – prevádzajú do výtvarného jazyka, hľadajú analógie medzi mikro- a makroštruktúrami b) žiaci sa inšpirujú vizuálnou stránkou kozmických javov	Environmentálna výchova Biológia	2 h
13. Tradícia a identita / kultúrna krajina	výtvarné reakcie na tradičné formy (architektúry odevov, jedál, zvykov ...)	a) žiaci primerane veku analyzujú a výtvarne transformujú (zobrazujú, štylizujú, používajú v inom kontexte ...) typické znaky architektúry	Multikultúrna výchova Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra	2 h

		v mieste bydliska alebo v regióne; východiskom môže byť napr. skica (opis), ale cieľom je ďalšie tvorivé spracovanie látky; porovnávajú architektúru s inými stavbami, hľadajú štýlové znaky a špecifiká stavieb b) žiaci vytipujú charakteristické jedlá, odevy (nie len kroje), zvyky (pop kultúru) svojho prostredia (rodina, mesto, dedina...) a výtvarne ho transformujú do objektu, obrazu, akcie a pod.; nejde o opisné zobrazenie, ale o výber a zobrazenie typického		
14.Škola	obraz pre 5	a) Abstraktné dielo v galérii	Osobnostný	2 h

v galérii/ galéria v škole	zmyslov Priblíženie a vcítienia sa do diela prostredníctvom zapojenia a využitia všetkých 5 zmyslov, ktoré okrem zraku v galérii zväčša nevyužívame.	(geometrická alebo lyrická abstrakcia) Uvažovanie o tom, čo obraz zobrazuje, čo nám pripomína, aké pocity v nás vyvoláva, či obraz musí vždy zobrazovať nejaký predmet, človeka, jav, odkedy umelci prestali tvoriť výlučne podľa skutočnosti a aké témy zaujímajú umelcov v dnešnej dobe. Na diela sa môžeme pozerat', no väčšinou nezapájame ostatné 4 zmysly. Môžeme ich však využiť pri interpretácii práve abstraktných diel. b) Reprodukcia diel napr. V. Kandinského, F. Kupku, P. Mondriana, abstraktných sôch J. Mathého	a sociálny rozvoj	
--	--	--	--------------------------	--